

KALIX KOMMUN

Yttrande

Datum

2025-09-01

Diarienummer

2025-00983 70

Socialförvaltningen

Nygatan 4, 952 81 Kalix

Telefon 0923-650 00

kommun@kalix.se www.kalix.se

Remissvar Ansvaret för hälso- och sjukvården, SOU 2025:62

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar godkänna yttrandet och skickar det vidare till Socialdepartementet

Beskrivning av ärendet

Regeringen tillsatte Vårdansvarskommittén 2023 som fick i uppdrag att ta fram ett beslutsunderlag för ett stegvis och långsiktigt införande av ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap för den regionalt finansierade hälso- och sjukvården. Syftet är att skapa ett mer jämlikt, effektivt och patientcentrerat vårdssystem.

Uppdraget omfattar inte kommunal hälso- och sjukvård eller tandvård, men i uppdraget ingick till viss del att utreda hur samverkan mellan regioner och kommuner. Kommittén ska inte lämna lagförslag, men identifiera vilka som kan behövas.

Arbetet har utgått från hälso- och sjukvårdens grundläggande principer och mål: god hälsa och vård på lika villkor, med respekt för patientens rättigheter, behov och värdighet.

Kommitténs utredning avråder från ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap med reservation från ledamöter från KD och SD. I stället föreslås ett utökat statligt ansvar och förbättrad styrning inom strategiska områden för att möta vårdens största utmaningar – med bibehållen kommunal självstyrelse och lokal anpassning.

Kommittén föreslår att staten tar ett utökat ansvar, ökad styrning och finansiering, inom följande områden:

- Kompetensförsörjning, nationell styrning av utbildning och arbetsmiljö
- Läkemedel, statlig finansiering och styrning

- Vaccinationer, nationella samordning och lagändringar
- Screening, fler nationella program och lagöversyn
- Luftburen ambulanssjukvård, statlig samordning av luftburen ambulans för att minska ojämlik tillgång och säkra beredskapsarbetet
- Rättsspsykiatrisk vård, nationell samordning och styrning

Den stärkta statliga styrningen ska bidra till en mer jämlik vård mellan stad och landsbygd samt öka tillgänglighet och i förekommande fall även beredskapen. Primärvården föreslås fortsatt vara regionernas ansvar, men med ökat statligt systemansvar.

Remissvaren ska ha kommit in till Socialdepartementet senast 31 oktober 2025.

Socialnämndens beredning

Kalix kommun, genom socialnämnden, har tagit del av betänkandet SOU 2025:62 och lämnar härmed sitt remissvar. Kommunen instämmer i kommitténs bedömning att staten bör ta ett större ansvar inom angivna strategiska områden samt att det råder omotiverade skillnader mellan regioner inom dessa områden. Kommunen instämmer också med kommitténs bedömning att det inte finns tillräckligt med underlag för att ett förstatligande av huvudmannaskapet skulle innebära en förbättring av de brister som utredningar visat inom geografisk jämlikhet, kompetensförsörjning, tillgång till hälso- och sjukvård, svårigheter med omställningen till nära vård och så vidare.

Kommunen vill särskilt betona vikten av geografisk jämlikhet och tillgänglighet till hälso- och sjukvård. I kommitténs uppdrag har det inte ingått att titta på social ojämlikhet vilket kommunen anser olyckligt. En jämlikhet i exempelvis tillgång till fast läkarkontakt, specialiserad sjukhusvård och psykisk hälsovård mellan olika grupper är av särskilt vikt för såväl personer som kommunen har hälso- och sjukvårdsansvar för som för befolkningen i stort.

Rekommendationer till regeringen

Kalix kommun, socialnämnden delar bedömningen med vårdansvarskommittén att regeringen bör gå vidare med förslag om statligt ansvar för kompetensförsörjning, screening, vaccinationer, luftburen ambulanssjukvård och rättsspsykiatri och ber regeringen att

- Utreda vidare finansieringsmodeller, skatteväxling och arbetsgivaransvar inom föreslagna områden.

- Noggrant analysera alla förändringar utifrån konsekvenser på kommunal nivå, inkluderat ekonomi och demokratiskt inflytande
- Säkerställa att omställningen till nära vård sker med tydlig ansvarsfördelning där de delar av hälso- och sjukvården som förväntas ta större ansvar också får resurser för att möjliggöra detta
- Utredda hur ett stärkt statligt ansvar och styrning på normerande nivå kan bidra till ökad tillit mellan huvudmännen och på så sätt en förbättrad samverkan
- Prioritera tillgång till specialiserad hälso- och sjukvård samt läkartillgång i glesbygd
- Tydliggör ansvar och ta fram nationella krav för samverkan vid psykisk ohälsa, samsjuklighet och beroendeproblematik

Geografisk jämlikhet och tillgänglighet

Kalix kommun betonar vikten av att vården ska vara tillgänglig på lika villkor oavsett bostadsort. För invånare i glesbygd är närhet till läkare inom primärvården och tillgång till specialiserad hälso- och sjukvård avgörande, vilket även gäller individer inom kommunens hälso- och sjukvård som personer inom särskilda boenden enligt socialtjänstlagen (SÄBO) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt andra marginaliserade grupper inom samhället som exempelvis personer med psykisk ohälsa och/eller samsjuklighet. I glesbygd blir denna hälso- och sjukvård ofta ojämlig från flera perspektiv, både utifrån geografi men även utifrån sociala och socioekonomiska förutsättningar, vilket påverkar individers faktiska möjligheter att ta del av vård på lika villkor.

Kompetensförsörjning

Det råder stora utmaningar med kompetensförsörjning, särskilt i norra Sverige. Kalix kommun ser behov av nationell samordning av utbildning, VFU-platser och dimensionering av utbildningstjänster. Genom ett tydligare samordnat ansvar att säkerställa tillgång till rätt kompetens av vårdpersonal i hela landet kan kompetensförsörjningen påverkas positivt, det är en stor och viktig fråga för både regioner och kommuner och att det gäller samtliga yrkesgrupper inom vårdsektorn.

Psykisk ohälsa och särskilda grupper

Psykisk ohälsa är ett växande folkhälsoproblem, särskilt bland barn, unga och personer med neuropsykiatriska diagnoser. Kalix kommun, socialnämnden ser ett stort behov av samordnade och kvalitetssäkrade insatser inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP), skolbaserade

stödinsatser och annan vård. Trots nationella riktlinjer för vård vid psykisk ohälsa är det regionernas prioriteringar – ofta styrda av begränsade resurser – som avgör tillgången till vård. Detta innebär att individer med komplexa behov, såsom samsjuklighet och psykisk funktionsnedsättning, riskerar att falla mellan stolarna. I ljuset av remissförslaget som föreslår tydligare ansvarsfördelningen mellan stat, region och kommun betonar Kalix kommun vikten av att stärka uppföljning av följsamhet i de nationella riktlinjerna för att säkerställa att vården når dem som behöver den mest.

Rättspsykiatrisk vård

Kommunerna påverkas direkt av utskrivningar från rättspsykiatrisk vård samt övergång från sluten rättspsykiatrisk vård till öppen sådan. Detta är särskilt utmanande vid brist på boenden och stödinsatser. Kalix kommun stödjer förslaget om statlig finansiering, nationella kvalitetskrav men med riktade statsbidrag till kommuner för boendelösningar och stödinsatser då det finns en påtaglig risk att trycket på kommuner ökar, inkluderat även personella och finansiella resurser, vilket kräver långsiktig och hållbar statlig medfinansiering.

Digitalisering

Digitala lösningar kan förbättra vårdens effektivitet och tillgänglighet, men risk för digitalt utanförskap måste beaktas. Det krävs nationella regelverk, kompetensutveckling och jämlik tillgång till digital infrastruktur och inte att förglömna finansiering.

Tandvård

Socialnämnden vill även, trots att det ligger utanför vårdkommissionens uppdrag och denna remiss, lyfta behovet av statlig översyn av tandvården, där ojämlikhet till tillgång är särskilt påtaglig. Tandhälsa är nära kopplad till allmän hälsa och bör inkluderas i det fortsatta reformarbetet. Bristen av tillgång till tandvård/tandläkare är särskilt påtaglig i norra Sverige där även folkhälsan är sämre än övriga delar av landet.

Jämställdhetsanalys

Ärendet föranleder i detta skede ingen jämställdhetsanalys då remissvaret inte har någon påverkan på kommunens jämställdhetsmål. Jämlikhet och vikten av att vården ska vara tillgänglig på lika villkor oavsett vart i Sverige man bor anses dock vara av största vikt.

Underlag/Bilaga

Missiv Betänkande Ansvar för hälso- och sjukvården

Betänkande av Vårdansvarskommittén - Ansvar för hälso- och sjukvården, volym 1 Bedömningar och förslag (S2025-01127-1 SOU 2025:62 Vol 1)

Betänkande av Vårdansvarskommittén - Ansvar för hälso- och sjukvården, volym 2 Underlagsrapporter (S2025-01127-1 SOU 2025:62 vol 2)

I tjänsten

Anna-Lena Andersson

Socialchef

0923-650 00 (vxl)

Annalena.andersson@kalix.se

Socialnämnden

§ 126

Dnr DIASOC-2025-0098370

Remissvar Ansvaret för hälso- och sjukvården, SOU 2025:62

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar godkänna yttrandet och skickar det vidare till Socialdepartementet.

Beskrivning av ärendet

Regeringen tillsatte Vårdansvarskommittén 2023 som fick i uppdrag att ta fram ett beslutsunderlag för ett stegvis och långsiktigt införande av ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap för den regionalt finansierade hälso- och sjukvården. Syftet är att skapa ett mer jämlikt, effektivt och patientcentrerat vårdssystem.

Uppdraget omfattar inte kommunal hälso- och sjukvård eller tandvård, men i uppdraget ingick till viss del att utreda hur samverkan mellan regioner och kommuner. Kommittén ska inte lämna lagförslag, men identifiera vilka som kan behövas.

Arbetet har utgått från hälso- och sjukvårdens grundläggande principer och mål: god hälsa och vård på lika villkor, med respekt för patientens rättigheter, behov och värdighet.

Kommitténs utredning avråder från ett helt eller delvis statligt huvudmannaskap med reservation från ledamöter från KD och SD. I stället föreslås ett utökat statligt ansvar och förbättrad styrning inom strategiska områden för att möta vårdens största utmaningar – med bibehållen kommunal självstyrelse och lokal anpassning.

Kommittén föreslår att staten tar ett utökat ansvar, ökad styrning och finansiering, inom följande områden:

- Kompetensförsörjning, nationell styrning av utbildning och arbetsmiljö
- Läkemedel, statlig finansiering och styrning
- Vaccinationer, nationella samordning och lagändringar
- Screening, fler nationella program och lagöversyn
- Luftburen ambulanssjukvård, statlig samordning av luftburen ambulans för att minska ojämlik tillgång och säkra beredskapsarbetet
- Rätt psykiatrisk vård, nationell samordning och styrning

Den stärkta statliga styrningen ska bidra till en mer jämlik vård mellan stad och landsbygd samt öka tillgänglighet och i förekommande fall även

Socialnämnden

beredskapen. Primärvården föreslås fortsatt vara regionernas ansvar, men med ökat statligt systemansvar.

Remissvaren ska ha kommit in till Socialdepartementet senast 31 oktober 2025.

Socialnämndens beredning

Kalix kommun, genom socialnämnden, har tagit del av betänkandet SOU 2025:62 och lämnar härmed sitt remissvar. Kommunen instämmer i kommitténs bedömning att staten bör ta ett större ansvar inom angivna strategiska områden samt att det råder omotiverade skillnader mellan regioner inom dessa områden. Kommunen instämmer också med kommitténs bedömning att det inte finns tillräckligt med underlag för att ett förstatligande av huvudmannaskapet skulle innebära en förbättring av de brister som utredningar visat inom geografisk jämlikhet, kompetensförsörjning, tillgång till hälso- och sjukvård, svårigheter med omställningen till nära vård och så vidare.

Kommunen vill särskilt betona vikten av geografisk jämlikhet och tillgänglighet till hälso- och sjukvård. I kommitténs uppdrag har det inte ingått att titta på social ojämlikhet vilket kommunen anser olyckligt. En jämlikhet i exempelvis tillgång till fast läkarkontakt, specialiserad sjukhusvård och psykisk hälsovård mellan olika grupper är av särskilt vikt för såväl personer som kommunen har hälso- och sjukvårdsansvar för som för befolkningen i stort.

Rekommendationer till regeringen

Kalix kommun, socialnämnden delar bedömningen med vårdansvarskommittén att regeringen bör gå vidare med förslag om statligt ansvar för kompetensförsörjning, screening, vaccinationer, luftburen ambulanssjukvård och rättspsykiatri och ber regeringen att

- Utredda vidare finansieringsmodeller, skatteväxling och arbetsgivaransvar inom föreslagna områden.
- Noggrant analysera alla förändringar utifrån konsekvenser på kommunal nivå, inkluderat ekonomi och demokratiskt inflytande
- Säkerställa att omställningen till nära vård sker med tydlig ansvarsfördelning där de delar av hälso- och sjukvården som förväntas ta större ansvar också får resurser för att möjliggöra detta
- Utredda hur ett stärkt statligt ansvar och styrning på normerande nivå kan bidra till ökad tillit mellan huvudmännen och på så sätt en förbättrad samverkan

Socialnämnden

- Prioritera tillgång till specialiserad hälso- och sjukvård samt läkartillgång i glesbygd
- Tydliggör ansvar och ta fram nationella krav för samverkan vid psykisk ohälsa, samsjuklighet och beroendeproblematik

Geografisk jämlikhet och tillgänglighet

Kalix kommun betonar vikten av att vården ska vara tillgänglig på lika villkor oavsett bostadsort. För invånare i glesbygd är närhet till läkare inom primärvården och tillgång till specialiserad hälso- och sjukvård avgörande, vilket även gäller individer inom kommunens hälso- och sjukvård som personer inom särskilda boenden enligt socialtjänstlagen (SÄBO) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt andra marginaliserade grupper inom samhället som exempelvis personer med psykisk ohälsa och/eller samsjuklighet. I glesbygd blir denna hälso- och sjukvård ofta ojämlig från flera perspektiv, både utifrån geografi men även utifrån sociala och socioekonomiska förutsättningar, vilket påverkar individens faktiska möjligheter att ta del av vård på lika villkor.

Kompetensförsörjning

Det råder stora utmaningar med kompetensförsörjning, särskilt i norra Sverige. Kalix kommun ser behov av nationell samordning av utbildning, VFU-platser och dimensionering av utbildningstjänster. Genom ett tydligare samordnat ansvar att säkerställa tillgång till rätt kompetens av vårdpersonal i hela landet kan kompetensförsörjningen påverkas positivt, det är en stor och viktig fråga för både regioner och kommuner och att det gäller samtliga yrkesgrupper inom vårdsektorn.

Psykisk ohälsa och särskilda grupper

Psykisk ohälsa är ett växande folkhälsoproblem, särskilt bland barn, unga och personer med neuropsykiatriska diagnoser. Kalix kommun, socialnämnden ser ett stort behov av samordnade och kvalitetssäkrade insatser inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP), skolbaserade stödinsatser och annan vård. Trots nationella riktlinjer för vård vid psykisk ohälsa är det regionernas prioriteringar – ofta styrda av begränsade resurser – som avgör tillgången till vård. Detta innebär att individer med komplexa behov, såsom samsjuklighet och psykisk funktionsnedsättning, riskerar att falla mellan stolarna. I ljuset av remissförslaget som föreslår tydligare ansvarsfördelningen mellan stat, region och kommun betonar Kalix kommun vikten av att stärka uppföljning av följsamhet i de nationella riktlinjerna för att säkerställa att vården når dem som behöver den mest.

Rättspsykiatrisk vård

Socialnämnden

Kommunerna påverkas direkt av utskrivningar från rättspsykiatrisk vård samt övergång från sluten rättspsykiatrisk vård till öppen sådan. Detta är särskilt utmanande vid brist på boenden och stödinsatser. Kalix kommun stödjer förslaget om statlig finansiering, nationella kvalitetskrav men med riktade statsbidrag till kommuner för boendelösningar och stödinsatser då det finns en påtaglig risk att trycket på kommuner ökar, inkluderat även personella och finansiella resurser, vilket kräver långsiktig och hållbar statlig medfinansiering.

Digitalisering

Digitala lösningar kan förbättra vårdens effektivitet och tillgänglighet, men risk för digitalt utanförskap måste beaktas. Det krävs nationella regelverk, kompetensutveckling och jämlik tillgång till digital infrastruktur och inte att förglomma finansiering.

Tandvård

Socialnämnden vill även, trots att det ligger utanför vårdkommissionens uppdrag och denna remiss, lyfta behovet av statlig översyn av tandvården, där ojämlikhet till tillgång är särskilt påtaglig. Tandhälsa är nära kopplad till allmän hälsa och bör inkluderas i det fortsatta reformarbetet. Bristen av tillgång till tandvård/tandläkare är särskilt påtaglig i norra Sverige där även folkhälsan är sämre än övriga delar av landet.

Jämställdhetsanalys

Ärendet föranleder i detta skede ingen jämställdhetsanalys då remissvaret inte har någon påverkan på kommunens jämställdhetsmål. Jämlikhet och vikten av att vården ska vara tillgänglig på lika villkor oavsett vart i Sverige man bor anses dock vara av största vikt.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, 2025-09-01

Missiv Betänkande Ansvaret för hälso- och sjukvården

Betänkande av Vårdansvarskommittén - Ansvaret för hälso- och sjukvården, volym 1 Bedömningar och förslag (S2025-01127-1 SOU 2025:62 Vol 1)

Betänkande av Vårdansvarskommittén - Ansvaret för hälso- och sjukvården, volym 2 Underlagsrapporter (S2025-01127-1 SOU 2025:62 vol 2)

Protokollsutdrag skickas till

Socialdepartementet

Socialförvaltningens ledningsgrupp